

Efter art. 6, stk. 4, har medlemsstaterne imidlertid samtidig en forpligtelse til at træffe passende foranstaltninger i tilfælde af, at der ikke opnås aftalemæssige løsninger mellem de berørte parter.

For at sikre en smidig løsning af de konflikter, som måtte opstå på dette område, finder Kulturministeriet det mest hensigtsmæssigt at give hver af parterne mulighed for at indbringe eventuelle tvister for Ophavsretslicensnævnet. Nævnet er et uafhængigt sagkyndigt organ, som igennem mange år har vist sig velegnet til at afgøre konflikter på en række vigtige masseudnyttelsesområder såsom kabelsprednings- og Gramex-området. Nævnets virksomhed er nærmere reguleret i bekendtgørelse nr. 762 af 2. oktober 1997, som er udstedt med hjemmel i ophavsretslovens § 47, stk. 1. Efter bekendtgørelsens § 4 dækkes nævnets udgifter som udgangspunkt ligeligt af sagens parter. Nævnet kan under særlige omstændigheder bestemme, at en parts udgifter skal dækkes af det offentlige.

Efter forslaget til § 75 d, stk. 1, vil Ophavsretslicensnævnet på begæring kunne tage stilling til, om der ud fra en konkret bedømmelse er grundlag for at pålægge rettighedshaverne at stille deres værker m.v. til rådighed for bestemte brugere eller brugergrupper, således at brugerne får mulighed for at udnytte en af de i § 75 d angivne undtagelsesbestemmelser. Nævnet vil i den forbindelse kunne fastlægge vilkårene for udnyttelsen, herunder om rettighedshaverne skal udlevere et eksemplar i digital eller analog form, der ikke indeholder en kopispærring eller lign. Nævnet vil alternativt kunne pålægge rettighedshaverne at udlevere koder, nøgler, dekrypteringsudstyr og lign. til de berørte brugere. Ved bedømmelsen vil nævnet bl.a. kunne lægge vægt på, om der har været ført reelle forhandlinger mellem rettighedshaverne og de berørte brugere. Nævnet bør endvidere tage hensyn til den såkaldte tretrinset i direktivets art. 5, stk. 5, hvorefter indskrænkninger i eneretten kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser. Rettighedshaverne vil, i det omfang det er foreneligt med et pålæg givet af Ophavsretslicensnævnet, være berettigede til at anvende tekniske foranstaltninger, der begrænser antallet af eksemplarer, som den berettigede efter en undtagelse kan fremstille.

Nævnets kompetence gælder i forhold til alle værker og andre frembringelser m.v., uanset om rettighedshaveren er statsborger eller bosat i Danmark. Dette er i overensstemmelse med det almindelige princip i ophavsretsloven om, at loven finder anven-

delse på handlinger, der foretages i Danmark; § 75 d finder således anvendelse i tilfælde, hvor en bruger vil drage fordel af en undtagelsesbestemmelse på dansk territorium. Nævnet kan træffe afgørelse i forhold til alle rettighedshavere uanset deres tilknytning til Danmark. Tilsvarende kan brugere allerede i dag indbringe fx udenlandske radiofonier for nævnet.

Efter bestemmelsen i § 75 d, stk. 1, 2. pkt., må en bruger, som har fået medhold i nævnet, selv omgå en teknisk foranstaltning, hvis rettighedshaveren ikke inden 4 uger fra nævnets afgørelse imødekommer pålægget. Dette er i overensstemmelse med direktivets betragtning nr. 51, hvoraf det fremgår, at medlemsstaterne skal »sikre, at rettighedshaverne giver de personer, som er begunstiget af nævnte undtagelser eller indskrænkninger, passende mulighed for at nyde godt af dem, enten ved at ændre en allerede gennemført teknisk foranstaltning eller på anden vis«.

Det er en generel forudsætning for nævnets kompetence, at de brugere, som påberåber sig en undtagelse, har lovlig adgang til de værker m.v., som de ønsker at udnytte på grundlag af en undtagelse. Det betyder, at brugeren fx lovligt skal have købt et eksemplar af et værk eller indgået en aftale om adgangen til et værk, fx i form af en licensaftale. Dog vil der i licensaftaler, abonnementsaftaler og lign. typisk være taget højde for, hvorledes retsstillingen er for den enkelte bruger i forhold til tekniske foranstaltninger, som måtte være anvendt til at begrænse muligheden for at fremstille eksemplarer. Bestemmelsen i § 75 d, stk. 1, finder ikke anvendelse i de situationer, hvor der kontraktligt er taget højde for anvendelsen af undtagelser.

Det bemærkes, at nævnets afgørelser kan indbringes for domstolene. I overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper har sagsanlæg ikke opsættende virkning i forhold til en administrativ afgørelse truffet af nævnet.

Bestemmelsen i § 75 d gælder ikke for undtagelsen i ophavsretslovens § 12 om kopiering til privat brug. Efter direktivets art. 6, stk. 4, jf. betragtning nr. 52, er medlemsstaterne ikke forpligtede til at gennemføre foranstaltninger i forhold til rettighedshaverne, når det gælder undtagelsen om kopiering til privat brug.

Kulturministeriet har overvejet, om Ophavsretslicensnævnet også for så vidt angår undtagelsen i lovens § 12 om kopiering til privat brug skulle tillægges kompetence til at give rettighedshaverne et pålæg om at stille deres værker og andre frembringelser m.v. til rådighed for privatpersoner. Det forventes, at rettighedshaverne i fremtiden i vid udstrækning vil gøre brug af tekniske beskyttelsesforanstaltninger til at beskytte deres værker og frembringelser mod uautorise-